

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta are de 2 ori: Mercuria și Duminică, săptămânal, cându concedat ajutoriale. — Pretulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Tiersi esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s'eu 3 galbani mon. sunătoare.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., și pe la DD. corespondenti. — Pentru serio 6 cr. Taca's timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 15.

Brasiovu 10 Martiu 26 Febr.

1869.

CONSTANTINU HURMUZACHI,

presedintele curtei de casatione in Romania, nu se mai afla intre noi! Canda inchiamu ultim'a colona din Nr. tr. ne era preste putinta a da tributulu convenit de onore, recunoscentia si dolia pentru perderea marului acestui barbatu, devotatu cu totulu binelui natiei romane. Acosta sacra obligaminte ni o implinim, referindu ca sdruincatu de multele sale lupte purtate pentru binele natiei romane atatu celei din Austria, ca bucovinenu, catu si din Romania libera, caditu intr'unu morbu, pentru a carui curare se duse la Viena, unde Sambata spre Duminica in 27 Februaru 1869 adormi in Domnulu in etate de 57 ani, fiindu incunguratu la patulu duriloru de so'ra sa Elis'a veduva Sturz'a, fratii Eudoxiu capitanulu tierci din Bucovina si Alexandru membru academiilor romane literarie.

Solemnitatea inmortentarii se tiotu Luni, concurgundu romanii din Viena in mare numeru pentru asi da tributulu de onore si recunoscentia. Remasitele se voru transporta la Dulcesci pe pamentulu Romaniei libere, pentru care s'a sacrificatu atatu de multu cu cea mai mare resolutiune si devotamentu.

Pe repositulu, care in untru cu fratii soi contribuira forte multu la regenerarea natiei romane, ca ministru, ca deputatu in camera Romaniei, ca barbatu erudit si devotatu binelui natiei si ca presedinte al curtei de casatione ilu gelose Romanii, ca binefacatoru gimnasiulu romanu din Brasiovu, ca mare binefacatoru tuturor interzinderiloru nationali si ca deosebire ca celu mai zelosu si mai putinte patronu alu Reunitiei femeiloru romane pentru mai solid'a crescere a sexulu femeescu din Austro-Ungari'a, midilocindu pentru fondulu ei inca la anulu 1853 298 de galbeni si alto colecte dimpreuna cu so'ra-s'a Elis'a de 350 galbeni, ilu gelmu cu totii si ne aflamu deobligati in santian'a consciintei nostre ai da pentru ultim'a onore ca recunoscentia tributulu celu mai distinsu, dolulu natiei nostre dupa atatu perdedu! onorandulu cu unu parastasu pentru eterna lui memoria!

Fia'i tieren'a usiora! ca faptelo ei pastreza nemurirea in sinulu natiei si alu amiciloru ei! —

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Brasiovu 9 Martiu. Dela Mercuria a-venu cuprinsulu mai multoru telegrame, cari tote reportare, ca conferintia partiei nationale romane, compusa din 400 si mai bine de inteligenti a primitu intre entusiasm pasivitate absoluta cu unanimitate, luanduse afara numai 4 insi, cari vren politica unguresca.

In Muntii apuseni asemenea suntu decisi fara exceptiune, ca se nu alaga deputati pentru diet'a din Pest'a. — Romanii din scaun. Ariesiulu dinca s'au declaratu pentru pasivitate. In Doboc'a asemenea.

Revista diurnalistica.

Brasiovu 8 Martiu 1869.

Dupa vroo cateva corespondentiu din Ardelu dieto „Federatiunea”, ca e constrinsa a conchide, ca „Gazeta” prin publicarea coresp. dela Aiudu si prin publicarie sale siovaitorie de una luna incepe produce confusiune in publiculu romanescu; er' altu coresp. intreba, ca voiesce Gazeta, ca romanii transilvani se la parte la alegerele dietei unguresci sau nu voiesce? se de catu mai curundu respunsu cu da seu ba, pentru ce se scimn, deca de aici inainte face politica romanescu seu unguresca scl.

Va se dica, ca unii domni coresp., de farin'a prepuzitoriloru, tragu acum pe „Gazeta” la tribunalulu publicitatii. — Pentru ce? Pentru surfintele pasate cu procesulu national, care in cuprinsulu si marturisirile date nimiesce totu nimbulu intrebariloru de susu!! — Sufletu de romanu din urbe et orbo n'a visatu visuri atatu de mucedo si de destramate. —

Din contra tactic'e „Gazetei” fu laudata din mai multe laturi romane, ca a respinsu pruritul de certa si de polemia, care singura nasce confu-

siunile, ce ameninta solidaritatea. — Asia se nega din manovra cate odata si soroflu lumin'a. — „Gazeta” a fostu, este si va fi organu nationalu romanu, care intre marginile legei face si face politica romanescu pentru drepturile politico ale natiei romane, spargundu ghiaci'a in solidarita concuere cu toti cei ce lupta la frontu pentru onorea si dreptulu politicu nationalu si de limba, alu natiei romane; si ea publica pana acum in fiecare Nr. relatiuni factice, nu polemii, nici vorbe gole, ci fapte probate toema despre pasivitatea legale, declarata si prin conferintile inteligenti, tote cate se tienua pana acum. De aici incolo pucinu se pasé domnuluiu din „Fed.”, deca redactorele le ar da respunsu cu da seu ba la intrebaru cea de prisosu si de claca, diu de prisosu, pentru ca redactorele a marturisitu in audinlu lunei, ma si inaintea tribunalulu, „credeulu politicu alu natiei romane din Transilvania”, de care cu respectu dinaintea legiloru si cu aderintia extra imperialu tronu, a tienu, tiene si va tiene in eternu (cum a marturisitu si la tribunalu si in Gazeta, se nu uitati asia curundu) dimpreuna cu toti romanii, cei ce seiu, ce va se dica demnitatea unei natii, care nu se pote deminti ce pe sene, er' deca s'ar deminti, n'r ai mai merita in veci nici o considerare. — Bine, in 1848 15 Maiu natieuna romanu s'a declarat ca pe sene de natieuna independenta dela aliiu natiuni concuitorie in tierra, scuturandu jugulu suprenatiei priu juramentu solemn. Pana in 1863 s'a luptatu pentru ca acesta a sa declarare intarita cu juramentu se se si sanczioneze pe cale legislativa de catre Marele sau Principe, inaltu care cu datulu 26 Oct., serbatoriu nationale a doua, — a si sanctionat'o. Pe ce cai retacite amu anblatu unii, de n'r ai s'a perdutu in forma ceea ce aveamu mana in faptu! diu retacite, pentru atalfu n'amu fi perdutu formalmente din ceea ce aveamu nimica, ci ar' fi trebuitu se ni se mai adauga, diu si formalmente, pentru ca totii noi n'amu ablisu nici

catu de pucinu la dreptulu nostru nici odata. — Va se dica, ca acum dor' nu vomu mai merge nici unii pe cai retacite, ca constituti in partia nationala vomu fi solidari si intru pastrarea pasivitatii, la care s'a resolutu tota natieuna din Ardelu si Gazeta cu ea.

Dela 1-a Ianuaru pana eri „Gazeta” a urgitu, ca se se formeze si se se constitua partia nationala pe bacea praxei constitutionale, cu programa nationala prin comitetu centralu si comitee prin cercuri, intocma cum veduramu, ca se constitua si celelalte partie, ca acesta o simtiea a-dencu. — Resultatele conferintierulu le-a publicatu, ma si multe despre activitatea pasivitatii din Solnocu, cu care cine nu se invoesce, va face politica unguresca nu romanescu. — Eca, ca si in pasivitate se cere activitate, si numai asia se se esplice si corespondentiu dela Aiudu, din care s'a publicatu numai pe catu adu cu calesi B. . . — „Gazeta n'a suferitu? si Red. nu suferu si adif De ce? De dragulu lelei? — Gazeta inse vrea, ca se pasiesca tota inteligenti'a in lupta la frontu, decisa pe facia pentru drepturile politico nationali, dar' nu destrabalata fara conductu, esitu din sinulu ei, lasata prada lupiloru sireti, si fara solidaritate, si de aceea a urgitu constituirea partiei nationale dorindu solidaritatea — asta din conferintie; a acceptatu program'a dela partia nationala constituita asia, ce se fa in stare asi o executu, ca midlocu de a ajunge la scopu. S'a continut si se va continu a deschide polemii, cari nascu confusiunile, pe care Gazeta le exorcisa. —

Ei bine intieleginti'a romana din Ardelu e intielesca ca prin instinctu naturale pentru pasivitate legale, ma chiaru si fratii nostri din Banatu si Ungari'a ne recomandara acosta atitudine. Noi brasioveni cu Gazeta cu totu inca nu sustemu cei din urma, cari ne declararamu pentru abtineru absoluta, dupa cum scimn din Nr. tr. Unde mai incape dar' indoiela despre vointia Gazetei, care n'are

s'ar fi introdusă o bună seamă o asemene espriune si in legile mai tardie, anume in cele din an. 1848, candu clasele neprivilegiate inca s'au susoptat in cadrulu poporului țierei.

Inse noi aflam chiaru contrariulu nu numai in legile nōstre fundamentali si in tōte documentele mai vechie, ci si in legile mai tardie facute dupa primirea respective punerea in valōie de lege a Tripartitului Verbozianu.

Anume, chiaru neconsiderandu impreguierea, ca in Transilvania, devenita independent, pe baza constitutiunii comuni s'au desvoltat in ce in ce mai multu diferentele natimii si ca uniunea contru natimii romane celei mai numeroase a natiunilor maghiare, secucesi si sasesci, ca egali dreptatiale, nu pōie fi considerata decatu ca o degenerare a acestei desvoltari libere: articiile de lege din 1608; XIII a. c., din 1647; LXXXVIII si din 1699; XLIV determina, ca eschiderea ungarilor (hungari nativi) dela oficiu si dela castigare de bunuri nemiscatorie in unele cetati libere neutresci si slavonesci se nu se mai intempe, ci se nu sustina principiliu egalitatiu dōru natimii si ofisionaliu „absque respectu nationum, hungaris, germanis, bohemis sive slavis”, apoi „a modo deinceps in conferendis articulis et dominis pro concives”, mai departe „ut qui ob religionem vel nationis odium amovendi fuissent, restituantur”, si oficia absque ullo nationis vel religionis discrimine hungaris videlicet, et germanis, et slavis sive bohemis aequaliter conferentur.

Articuliul de lege din 1608: X, fiindu mentioe despre natiunile nemaghiare din patria, ca dovōda viza pentru indroptatirea loru egale, anume atōvta a natiuniloru cucerito catu si a celoru federate sive aliate, determina, ca tōte oficiile suntu a se suplini din tōte natiunile fara vrō deosebire (per natos hunc nationesque subjectas et annexas), fara de a rezervā vrō prerogativa natiunii maghiare nici chiaru cu respectu la limba ei, de ore ce este neconstabilu, ca ori ce administratiue oficiu inferiora s'au manipulat in limba materas a respectivelor natiunii, era facia cu diacaterie mai inalte in limba indiferente latina, in decursulu a mai una mieie de ani.

Dreptu, ca chiaru dupa legile, care recunosc deosebitate natiunii ale țierei si le privesc ca corporatiuni deosebite egali indroptatit sēu ca persoane juridice, nu numai locuitorii Ungariei, ci si locuitorii de orice natiune alii țierei soie inca se numescu cetatenii ai Ungariei (sub nomine hungarorum completariu), si acesti m-ia ebiectantō dōu Kerkapolyi (care de almintreia a recunoscutu pre facia existentiu a natiuniloru care-le-au insaritat) in decursulu sive timentu la inceputulu anului 1866, pentru a documenta, ca afara de cele siese natiunii genetice au existatu in Ungaria inca atuncia si natiunea politica ungarēsa. (Va urmā.)

Cronica estera.

ADUNAREA SOCIETATII „TRANSILVANIA”

Procesu-verbale.

Siedinti'a I. Dumineca 26 Ianuarie 1869, la un' ora dupa amiez. s'au adunat toti membrii in localul societatei de arme etc.

Prezidinti'a dlui A. Papiu Ilarianu.

I. Afara de membrii adunare, un publicu numerosu si alēsu se adunase la acesta siedintia. Intre asistinti se deosebise mai multu deputati, senatori, profesori si alții.

D. prezidinte deschide siedinti'a adunare prin urmatōrea dare de sēma facuta in numele comitetului:

Domnii mei! Amu onōre de a supune dv. darea de sēma a comitetului:

O impartu in cinci capitole:

1. Despre venitu si cheltuielile societati si dela 1 Iuliu pana la finele lui Decembrie an. tr.

2. Despre cel ce s'au distinsu mai multu prin zelulu si activitate loru, precum si prin sunele ce au oferitu societati.

3. Despre restantia si subventiunile acordate, dar' inca nerespuse.

4. Despre stipendiile societati. In fine

5. Cateva cuvinte despre atacurile indroptate asupra societati.

1. Dela 1 Iuliu pana la finele lui Decembrie anul trecut, in cursu de dōu trimestre, s'au formatu 113 membri noi ai societati si 116 donatori. Primiram subventiunii dela un consiliu urbanu (Galati), si dela catava ruralu (Bolgrad).

Suma realista dela tōli acesti membri noi, din donativi, subventiunii, din procentele capitalu-

lui si din extraordinari, face in totalu lei noi 10.910 31.

Din acesta suma s'au cheltuitu pentru diferite trebuinte ale societati si pentru stipendi 6213 50.

Remane prin urmare venitu curatu alu societati, in cursulu acestor dōu trimestre 4696 81.

Adaugandu la acesta suma banii ramas in casa societati in bonuri si in numerariu cu finele anulu trecut alu societati, dupa verificarea facuta de adunare precedinte, timentu in luna Septembrie in suma de 56.755 46, se constata, ca avera totala a societati, scoitendu tōte cheltuielile, e astazi de 61.452 27.

Asta avere consista in trei bonuri ale tesaurului publicu si in pucinu numerariu.

Despre tōte acestea veti binevoi a ve incredinti' din conticele si dosariile societati si din bilanțulu casieriei, cari tōte se supuna examinariu drovra.

Craiova si onorabilulu ei cetățienii, membri alu societati nōstre, d. deputatu G. Chitu, acum ca si in alte renduri, s'au distinsu prin sacrificiile facute pentru societate. Dela dlu primiram suma importanta de lei noi 2916 78, atōvata dela mai multu membri formati in Craiova.

Onor. d. Nicolae Opranu a oferitu societati o donatiune de 500 galbeni de se au plati in cursu de 10 ani, cate 50 galbeni pe fiecare an (aplausu frenetic).

On. d. prefectu C. Racovita ne tramitu lei noi 1604, suma adunata in districtulu Romanai, din care 583 33 dela dlu inusi (aplausu).

D. Filipescu Dabau lei noi 1007, 8 bani adunati in Dorohoi (aplausu).

D. Fantanēu 234 44, adunati in Giurgiu.

D. Hodosiu 176 25, adunati in Romanai de preste Carpati.

D. prefectu Simulescu 115 53, din Valea.

D. Pavli 110, din Bacau.

D. Fulgeru 102, din Berladu.

D. Gurgu 95, din Galati.

Dr. Istrati 85 50, din Iasi si alții.

In cursulu acestor dōu trimestre 26 inși au respunsu 12 galbeni sēu mai multu. Acestia se voru proclama indati, conformu statutelor, de membri ai adunare.

Cei mai multu suntu Craioveni (aplausu).

Suma mai insumata a respunsu d. C. Racovita din Caracal 583 33.

Apoi d. B. Golēneanu 296 29; El. Vergoti 296 25; d. Capriani 200, toti trei din Craiova; d. C. Catinu Panu, Craiova (vii aplausu) 165 90 si alții ale sune.

19 membri ai societati au respunsu mai multu de 10 lei noi, tax'a prevedutiua prin statute. Din acesta merita mentione: Capit. Horadiēnu 137 77; Mat. Gane, Dorohoi 58 25; I. Dobrenu, Focșani 58 75; Dim. Stamatopele si Grig. Demetrianu, Caracal, cate 60, mai multu cate 40, intre cari Al. Romanu din Pest'a.

3. Avemu o multime de restantie dela membri, in Bucuresci si in districte, atatu din anul trecut, cate si celu curatu.

Afara de acesti, s'au impartitu in totalu 238 liste si numai 83 s'au reintorsu.

Dar' ce o mai insumatu, mai multe subventiunii votate in an. tr. de consiliu judecārie si comunale inca nu le primiram. Si anume au se ne tramita:

Consiliu judecārieu de Puta lei v. 4000

" " Romanu " 2000

" " Botosiani " 1620

Consiliu comunala de Bazuu l.v. 200

" " Botosiani " 740 74

" " Romanu " 1481 48

" " Cahula " 370 37

Curtea de Argesiu lei v. 4000

Craiova " 2000

Mai incolo sciti, cumca in vēr' anulu 1867 consiliu judecārieu de Covurleni si celu comunala de Galati au prevedutiua in bugetele loru fiecare cate 4 stipendiu de cate 2000 lei vechi pentru studentii romani din provinciile vecine. Administratiunea acestor stipendiu, incredintiata la inceputu societati acad., a trectu in urma la societate Transilvania. Banii s'au tramisu regulatu pana la finele anulu trecut. Era dela Ianuaru incoace nu primiram inca nimic, si astelnu acesti tineri alesi de societate academica si standu astazi, sub ingrijirea noastra, care pleasera la institute straine in sperantia acestor mici subventiunii, suntu acum in surfinuta, pana ce vom primi subventiunile dela laudatele consiliu judecārie si comunale din Galati.

Tōte mai sus atinsele subventiunii suntu prevedutiua in bugetele an. tr. ale diselor consiliu,

bugete cari inca de atunci suntu aprobate de guvern in tōta forma'. Prin urmare nu incape cea mai mica indolea, cumca aceste subventiunii le vomu primi.

Cu tōte acestea, pentru ca societate a nu suferu paguba din intarziarea incasareii si ca deosebire in ceea ce privesc subventiunile acordate de cons. jud. si com. de Galati, ca se nu suferu stōdenti' caror's s'au acordate, m'amu eroditu indatorata de a me adresā mai antaiu cu inus-mi, atatu verbalu catu si prin o scrisōre particularia, ēr in urma s'au adresatu formalu inusmi comitetulu prin adresa formalu din 5 Ianuarie a. c., care i-o a inmanatu o deputatiune din simlu comitetului. D. ministru, convins de dreptate corerii nōstre, ne-a promis tōte sprijinulu seu. Prin urmare pōtem tōte incredintiati, ca preste pucinu vomu primi tōte aceste subventiunii prevedutiua prin bugete, de multu aprobate de guvern.

In bugetulu statulu pe an. tr. 1868 (minist. cult. si instr. publu) se prevedusi o suma de lei noi 7407, bani 40, pentru societate Athenienu, Transilvania, Invetiaturu a poporului romanu, Soc. de cult. din Bucovina si Societate de cultura din Transilvania, remanēndu ca d. ministru cultelor se impartia acesti subventiune dupa cum va gasi mai cu cale. Fiindu inse, ca nimeni nu ne incunosintase, numai din doabaterile caserii din Iur'a trectu aflaram despre acesti subventiune. Meritu dela la ministerele cultelor, din dosariile ce amu consultatu, m'amu incredintiati, ca acesti frumoasa subventiune erau repartita inca din 10 Sept. an. tr. in urmatōriulu mod:

Societati invetiaturu a poporului romanu	4166 96
Athenienu	2222 22
Transilvania	400 00
Soc. din Transilvania	322 22
Bucovina	300 00
	7411 40

In cursulu lunei curente ministerele ne-a si respunsu aceste 400; fiindu inse, ca societelile nōstre erau deja inchiatu cu finele lui Decembrie, despre acesta suma se va dā sēma in adunarea viitoare.

In bugetulu anulu curentu adunarea țierei a avuta prevederea de a deosebi, dupa propunerea domnilor deputati Codrescu, Chitu s. a. suma, ce se cavine facuti societati. Societati nōstre s'au votatu l. n. 6000.

De asemenea au prevedutiua si in bugetele an. curentu subventiunii frumoase pentru societate mai multe consiliu jud. si com., din cari cunoscemo pana acum subventiunea de 6000 l. n., acordata de municipalitate capitalu, subventiune care in totu momentulu ne sta la dispozitiune. Ne-a votatu inca cons. jud. de Romanai, celu de Dolju, Ploiesti, Tarnu-Severin s. a.

Speramu dar', ca si in acestu II anu, societate, multiamitu luminatulu patriotismu alu romanilor, va prosperā ca si in anulul trectu.

(Va urmā.)

— Dominiu, 16 Februaru curentu, la 6'ra 1 dupa amēdia, d. Zulfanf, cavaleriu de Pottemburg, consiliariu de legatiune alu Maiestatei Sale imperiale regale apostolice, a avutu onōre de a fi primitu in audientia oficalu de catre Inaltimes Sa Domnitorulu.

D. Zulfanf de Pottemburg, insocitu de unu adjutantu domnescu, a fostu contansu la palatu imprema cu personalulu agentiei si consultiunilor generale ale Austriei in trasurile de gala ale curtei, escortate de unu detașamentu de cavalerie, si introdus cu ceremoniulu obicinuulu in apartementele particularu ale Mariei Sale. Acolo d. consiliariu de legatiune a remis in manele Domnitorulu, unu enginieratu de casa s'a civila si militaria si in prezenti'a dlu ministru secretariu de statu la departementulu de esterne, scrisorile sale de creantia ce lu' acreditēza pe langa perso'na Inaltimes Sale in calitate de agentu si consulu generalu alu Maiestatei Sale imperiale regale apostolice.

D. consiliariu de legatiune a pronunțiatu urmatōriulu discursu:

„Prea Inaltiate Dōmne!

„Remitendu Altiētiei Vōstre scrisorile, prin care amu onōre a fi acreditatu pe langa perso'na Mariei Vōstre, in calitate de agentu si consulu generalu alu Maiestatei Sale imperiale si regale apostolice, cutēzu a sperā, ca Inaltimes Vōstra va binevoi a-mi acordā accesi binevoiciu confientia cu care a onoratu pe predecessorulu meu.

„Acesta confientia n'asi putu o merita mai bine, decatu confirmandume instructiuniloru mele,

